

УДК 327.502:477

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-220-225

Катерина КАТЕРИНЧУК©
доктор юридичних наук, доцент
(м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Висвітлено актуальні питання, що врегульовують особливості кримінальної відповідальності за застосування насильства, тобто кримінальних правопорушень, що передбачають наслідки у вигляді шкоди для здоров'я особи. Саме тому на цей час ведеться активна робота над розробкою проекту Кримінального кодексу України. Окремо проаналізовано особливості деяких визначень, термінів та категорій, якими оперують розробники проекту Кримінального кодексу України. Визначено, що на сьогодні доречно максимально уніфікувати проект Кримінального кодексу України.

Ключові слова: закон, законодавство, Європейський Союз, Україна, стандарти, проєкт Кримінального кодексу України.

Постановка проблеми. Розвиток України як суверенної, незалежної, демократичної, правової та соціально орієнтованої держави потребує врегулювання певних суспільних відносин через призму права. Саме ухвалення норм/закону є свідченням того, що держава, з міркування соціальної необхідності, ухвалює рішення про визначення низки суспільно небезпечних заборон. Зараз виникає потреба в суттєвому реформуванні кримінального законодавства. Треба наголосити, що враховуючи питання сьогодення – військова агресія росії проти України, динаміка кримінальних правопорушень проти здоров'я особи залишаються невтішною, за неповний 2022 рік (січень–вересень) обліковано 16 752 кримінальні правопорушення [1]. Це та інші підстави є першопричиною у необхідності подальшого реформування кримінального законодавства, зокрема в розробленні Проекту Кримінального кодексу України (далі – Проект КК України).

Метою статті є здійснення порівняльно-правової характеристики національного законодавства в частині кримінальних правопорушень проти здоров'я особи (злочинів та проступків проти здоров'я людини) та розроблення відповідних пропозицій до КК України та/або Проекту.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблема розвитку вітчизняного законодавства за кримінальні правопорушення проти здоров'я особи активно розроблялася у працях М. Бажанова, А. Байлова, О. Бантишева, П. Берзіна, В. Борисова, О. Дудорова, В. Смельянова, О. Костенка, П. Магишевського, М. Мельника, І. Митрофанова, В. Мисливого, П. Михайленка, В. Навроцького, В. Осадчого, М. Панова, А. Піонтковського, О. Сотули, М. Хавронюка, Г. Чеботарьової, В. Шаблістого, С. Яценка та ін., на підставі яких визначені основні ознаки кримінальних правопорушень проти здоров'я особи.

Виклад основного матеріалу. У статті 3 Конституції України визначено, що найвищою соціальною цінністю, крім життя, є ще й здоров'я особи, це відповідним чином покладає на державу обов'язок забезпечувати їх охорону. На положеннях Конституції України ґрунтуються всі без винятку закони та інші нормативно-правові акти, не є винятком і КК України. Саме тому в ньому констатується положення, що КК України ґрунтується на Конституції України та загальновизначених принципах і нормах міжнародного права (ч. 1 ст. 3 КК України).

Головну роль у системі правового забезпечення охорони прав та свобод людини і

© К. Катеринчук, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6700-2831>

k_katerinchuk@ukr.net

громадянина, а також запобігання кримінальним правопорушенням проти здоров'я особи є дієве та ефективне законодавство, що визначає суспільно небезпечні діяння та кримінально карані наслідки (за умови матеріального складу кримінального правопорушення) з урахуванням взаємозв'язку норм, що передбачають кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти здоров'я особи, які становлять окрему узгоджену систему – самостійний кримінально-правовий інститут, основою якого є норми, що передбачають відповідальність за діяння, які мають своїм безпосереднім об'єктом здоров'я особи (на відміну від інших діянь, що спричиняють шкоду здоров'ю) [2].

Зважаючи на необхідність у реформуванні національного законодавства, що зумовлено, зокрема, необхідністю узгодження його з положеннями Європейського Союзу, Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи» створена робоча група з питань розвитку кримінального права. Результативною працею робочої групи є Проект КК України. Особливу увагу заслуговують норми Проекту – злочини та проступки проти здоров'я людини.

Стосовно проекту КК України [3] в частині питань, які врегульовують особливості кримінальної відповідальності за застосування насильства, тобто кримінальних правопорушень, що передбачають наслідки у вигляді шкоди для здоров'я особи, слід зазначити таке. Ми вже неодноразово згадували про недоречність застосування терміна «фізичний» у сукупності з поняттям «біль» та інші неузгоджені питання, і це було вирішено розробниками шляхом відповідного доопрацювання Проекту КК України [4–8]. Наприклад, ст. 9.4.3 (Катування) визначає, що «публічна службова особа, яка спричинила потерпілій особі біль чи страждання шляхом застосування насильства чи погрози ним з метою:

- 1) примусити потерпілу чи іншу особу вчинити дії, що суперечать волі таких осіб,
- 2) отримати від потерпілої чи іншої особи відомості або зізнання,
- 3) покарати потерпілу чи іншу особу за дії, скоєні нею чи іншою особою або у скоєнні яких потерпіла чи інша особа підозрюється, або
- 4) залякати чи дискримінувати потерпілу чи іншу особу».

Однак деякі статті вміщують термінологію «фізичний біль» (ст. 4.2.15, 10.1.10, 10.1.12, 10.5.3 Проекту КК України), що вказує на відсутність систематичності використання термінологічного апарату.

Також ведеться робота над Книгою одинадцятьою «Злочини проти міжнародного правопорядку», і що ми бачимо...??? Знову дефініція катування та її роз'яснення в межах Розділу 11.3 *як умисне заподіяння сильного болю або страждання, фізичного чи психічного, особі, яка перебуває під вартою або під контролем обвинуваченого; але катуванням не вважається біль чи страждання, що виникають лише в результаті законних санкцій, є невід'ємними від цих санкцій чи спричинені ними випадково (п. 5 ч. 1 ст. 11.2.1. Роз'яснення термінів)*. Це визначення повністю збігається з визначенням, що міститься у Римському статуті міжнародного кримінального суду [9]. Таке «сліпе копіювання» не узгоджується з іншими категоріями (поняттями), що містяться у чотирьох статтях (ст. 4.2.15, 10.1.10, 10.1.12, 10.5.3 Проекту КК України).

Крім того у ст. 11.2.3 (Злочин проти людяності в інших формах, крім вбивства) Проекту КК України передбачено, що «особа, яка в рамках нападу, спрямованого проти цивільного населення, вчинила:

- 1) депортацію,
- 2) поневолення,
- 3) торгівлю людьми, як вона визначена у статті 4.4.6 цього Кодексу,
- 4) ув'язнення чи інше подібне позбавлення фізичної свободи в порушення основоположних норм міжнародного права,
- 5) насильницьке зникнення,
- 6) катування,
- 7) звалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусову вагітність, примусову стерилізацію чи іншу форму сексуального насильства, що становить серйозне порушення статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій,
- 8) переслідування групи чи спільноти людей, за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, гендерними чи іншими дискримінаційними мотивами, які загально визнані неприпустимими згідно з міжнародним правом, або

9) інше нелюдське діяння, що полягає в заподіянні сильних страждань чи тяжкому насильстві».

У статті чітко розмежовуються діяння «катування» (п. 6), «згвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусову вагітність, примусову стерилізацію чи іншу форму сексуального насильства» (п. 7) та «інше нелюдське діяння, що полягає в заподіянні сильних страждань чи тяжкому насильстві» (п. 9).

Звісно, національне законодавство має інтегруватися в європейське законодавство, однак правила нормопроектної техніки ніхто не відміняв. По-перше, термінологія «нелюдське діяння» не застосовується в чинному законодавстві; крім того, не конкретизовано, які саме страждання можуть бути заподіяні (фізичні або психічні); по-друге, в п. 9 відбувається штучне підсилення поняття «страждання» терміном «сильне», що також прослідковується і в іншій термінології «тяжке насильство». Визначення «тяжке насильство – тяжка шкода здоров'ю, згвалтування чи інша дія сексуального характеру», що міститься у ст. 11.1.1 Проекту КК України, охоплює занадто широкий спектр дій та передбачає розмиті межі можливих чи заподіяних наслідків.

У п. 75 ч. 2 ст. 1.3.1 (Значення термінів Кримінального кодексу) Проекту КК України під шкодою здоров'ю зазначено, «викликане діянням особи порушення анатомічної цілості або функціональної придатності тканини чи органу тіла іншої людини, яке обмежує працездатність чи іншу життєдіяльність порівняно з тією, яка мала місце до посягання». Це визначення має низку неточностей, містить термінологію, яка має неузгоджений характер. По-перше, в одному визначенні містяться дві різних категорії «особи» та «людина»; по-друге, термінологія «функціональна придатність» не може використовуватися під час визначення «шкода здоров'ю», бо вона є суто технічною, тобто дотична виключно для технічних спеціальностей або має технічне застосування. У просторах мережі «Інтернет» містяться такі визначення цій термінології: «Функціональна придатність (suitability). Здатність вирішувати потрібний набір завдань» [10]; «Функціональна придатність – ступінь, з якою продукт або система надає функції, що відповідає встановленим і передбачуваним потребам під час використання у визначених умовах» [11]. Тому, на нашу думку, потрібно використовувати термін «функція». По-третє, не менш важливим є питання наслідків – це «обмеження працездатності чи іншої життєдіяльності». Їх штучно намагаються об'єднати та ототожнювати, тобто термінологія «обмеження працездатності» визначає лише неможливість або обмежену можливість здійснювати певні трудові функції, самообслуговування та забезпечення себе необхідними засобами (умовами) для звичайних умов життя. Крім того, в наступних статтях 1.3.3 (Розміри шкоди здоров'ю) Проекту КК України йдеться про «втрату загальної працездатності», тим самим авторами Проекту не узагальнюється термінологія.

Повертаючись до термінології «інша життєдіяльність», яка міститься у визначенні «шкода здоров'ю», вона трактується так: 1. Сукупність життєвих функцій організму. 2. Діяння, функціонування чого-небудь [12]. Насамперед функції організму – це функції його органів (системи органів), які є взаємопов'язаними та є єдиним цілим. Один орган може виконувати одну функцію, в деяких випадках одна функція, як наприклад дихання, забезпечується декількома органами. Цей термін, на нашу думку, не має бути у визначенні шкода здоров'ю, це поняття більш доречно та дотичне до кримінальних правопорушень проти життя особи.

Зважаючи на наявне тлумачення, яке міститься у вітчизняних словниках, можна зробити висновок, що «життєдіяльність», це поняття значно ширше, ніж «обмежена працездатність». Особливістю термінології також є те, що «обмежена працездатність» обчислюється у відсотках до загальної працездатності. З огляду на цей факт цілком слушно виникає питання: в якій одиниці виміру, яким чином виміряти «життєдіяльність» та відповідно до якого нормативного документа здійснювати обчислення критеріїв та визначень ступеня обмеження життєдіяльності?

Термін «тяжкий», що міститься у деяких статтях Проекту КК України, також є дуже суперечливим, оскільки в тлумачному словнику є безліч його трактувань:

1. Який має велику вагу, значний вагою; важкий; протилежне легкий.
2. Великий, масивний (про людину, тварину і частини їх тіла).
3. Позбавлений легкості, швидкості (про ходу, біг тощо).
4. Здійснення, проведення чи подолання якого потребує великих зусиль,

крайнього напруження.

5. Який несе з собою страждання, характеризується знегодами, труднощами, поневіряннями тощо.

6. Значний за ступенем, інтенсивністю.

7. Дуже сумний, гнітючий, безрадісний (про думки, почуття, настрої і т. ін.).

8. Дуже густий, непроглядний (про туман, імлу і т. ін.).

9. Дуже густий, сильний і неприємний (про запах і т. ін.).

10. Який виражає суворість, похмурість [13].

Аналіз чинного законодавства не дав позитивного результату в частині цього визначення, тобто передбачено такі види насильства: економічне, фізичне, психологічне, сексуальне. Ще виокремлюють домашнє насильство. І головне, один із наслідків тяжкого насильства – зґвалтування чи інша дія сексуального характеру частково дублює п. 7 ч. ст. 11.2.3 Проекту КК України.

Пропонуємо п. 9 ст. 11.2.3 Проекту КК України викласти так:

1) «жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність поведінки чи покарання». Тим самим ця пропозиція є логічним продовженням діянь, що вказані у статті 11.2.3 та спрямовані на захист людини від експлуатації – ознаки якої передбачено в ст. 4.4.9 Проекту КК України. Також було б доречно у Проекті КК України надати визначення змісту цій термінології, зважаючи на рішення Європейського суду з прав людини, бо поняття «жорстоке поведінки» зіставляється, а іноді заміняється з «негуманним поведінки», наприклад ст. 4.1.7 (Доведення до самогубства): «Особа, яка: 1) жорстоко чи негуманно поведилась з іншою людиною, 2) погрозувала їй, 3) систематично принижувала її гідність або 4) систематично примушувала до дій чи бездіяльності, внаслідок чого людина здійснила самогубство та ст. 7.6.15 (Пропаганда негуманного поведінки з тваринами): Особа, яка: 1) публічно закликала до жорстокого поведінки з тваринами; 2) поширила матеріали із закликами до вчинення таких дій; 3) створила твір, що пропагує жорстоке поведінки з тваринами, або 4) збула, поширила чи продемонструвала такий твір»;

2) «інше нелюдське діяння, що полягає в заподіянні страждань чи тяжкої шкоди здоров'ю людині» (п. 9 ч. 1 ст. 11.2.3 Проекту КК України). Це положення має дискусійний та оціночний характер. Наприклад, Проект КК України та національне законодавство не надають визначення «нелюдському» діянню, дана термінологія буде ускладнювати розуміння та кваліфікацію. Пункт 9 ч. 1 ст. 11.2.3 Проекту КК України суперечить п. 7 ч. 1 ст. 11.2.3 Проекту КК України в частині примусової стерилізації, бо п. 3 ч. 1 ст. 1.3.3 Проекту КК України передбачає один із наслідків втрату будь-якого органу чи його функції (п. «а») або перериванням вагітності чи стерилізацією (п. «е»).

Аналогічну тенденцію потрібно застосувати і до ст. 11.4.5 (Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права в інших формах, крім вбивства, у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом або збройним конфліктом неміжнародного характеру) Проекту КК України.

Хочемо повернутися і до визначення «насильство» у Проекті КК України – фізичний вплив на іншу людину, зокрема шляхом нанесення удару, побойв, застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору або обмеження її особистої свободи (п. 35 ч. 1 ст. 1.3.1 Проекту КК України). Все було б чудово, але знову «але», по-перше, з визначення чітко випливає, що відсутній будь-який натяк на психічне насильство чи будь-який інший його вид, хоч Проект КК України виокремлює види насильства – фізичне, психологічне або економічне насильство (ст. 4.6.4 Домашнє насильство); по-друге, в інших статтях Проекту розробники дещо по-іншому визначають ознаки насильства, от як стаття 4.2.15. (Насильство, яке завдало фізичного болю). «Особа, яка вчинила насильство щодо іншої людини, яке завдало фізичного болю, але не спричинило розладу здоров'я, шляхом: 1) нанесення удару, 2) завдання побойв або 3) застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору». Тобто вже чітко прослідковується упущення однієї з ознак «обмеження особистої свободи». Ці та інші недоліки гальмують процес стандартизації національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Висновки. Процес впровадження європейських норм у законодавство України повинен бути основним пріоритетом суспільства як шлях від незалежності до демократичної, економічно розвинутої, соціально орієнтованої держави. Узгодження національного законодавства зі стандартами Європейського Союзу як прогресивний крок повинно бути поступовим та виваженим. Важливим завданням є ухвалення

необхідних (євроінтеграційних) законів та проведення реформ, що покликані здійснювати захист гарантованих прав та свобод, поважати їх та визначати відповідальність за їх порушення. Саме над цим (Проектом КК України) працює група науковців та практиків для майбутнього нашої держави. Процес реформування кримінального законодавства становить складний та багатоаспектний процес, який потребує глибокого та свідомого розуміння суспільних процесів у державі, тобто їх балансу. Суть балансу (міри) в повній рівновазі між якістю та кількістю. Саме тому треба наголосити, що швидкі рішення не приведуть до потрібних результатів, лише високий рівень відповідності та узгодженості норм (законодавства) між собою та зі стандартами Європейського Союзу буде надійним механізмом законодавчої стабільності. Відкриття *нових перспектив співробітництва з розвинутими країнами дасть змогу розвитку та зміцнення України у світовій системі міжнародних відносин.*

Список використаних джерел

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
2. Катеринчук К. В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики : монограф. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 408 с.
3. Проект Кримінального кодексу України. Станом на 29.09.2022 р. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/09/29/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-29-09-2022.pdf>.
4. Катеринчук К. В., Грищенко А. Л. Проблеми охорони здоров'я людини у проекті Кримінального кодексу України. *Вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 83–89.
5. Катеринчук К. В. Проблеми визначення поняття «шкода здоров'ю особи» у проекті Кримінального кодексу України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2021. Т. 32 (71). № 1. С. 95–99.
6. Катеринчук К. В. Проблеми використання терміну «каліцтво статевих органів» у проекті та Кримінальному кодексі України. *Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 квіт. 2021 р.)*. Київ : Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. С. 227–229.
7. Катеринчук К. В. Окремі питання термінології проекту Кримінального кодексу України. *Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу у правову систему України : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2021 р.)*. Харків : Право, 2021. С. 66–68.
8. Катеринчук К. В. Проблеми визначення «страждання» в проекті Кримінального кодексу України. *Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової : зб. матеріалів, (м. Запоріжжя, 10 берез. 2022 р.)*. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 176–177.
9. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17.07.1998. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588?lang=uk#top.
10. Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_280697_funktsionalnist.html.
11. Григорович А. Г., Григорович В. Г. Оцінювання якості сховища даних на основі ненормалізованих відношень. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/7-1.pdf>.
12. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL : <http://sum.in.ua/s/zhyttjedijalnistj>.
13. Портал української мови та культури. Словник.ua. URL : <https://slovnuk.ua/index.php?sword=%D1%82%D1%8F%D0%B6%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

Надійшла до редакції 08.11.2022

References

1. Pro zareyestrovani kryminalni pravoporushennya ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannya [About registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. *Ofis Heneralnoho prokurora*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>. [in Ukr.].
2. Katerynychuk, K. V. (2018) Zlochyyny proty zdorovya osoby: problemy kryminalno-pravovoyi teoriyi ta praktyky [Crimes against personal health: problems of criminal legal theory and practice] : monohraf. Kyiv : FOP Maslakov, 408 p. [in Ukr.].
3. Proyeckt Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Draft of the Criminal Code of Ukraine]. Stanom na 29.09.2022. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/09/29/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-29-09-2022.pdf>. [in Ukr.].
4. Katerynychuk, K. V., Hryshchenko, A. L. (2021) Problemy okhorony zdorovya lyudyny u proyektі Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Problems of human health protection in the draft of the Criminal Code of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoyi akademii vnutrishnikh sprav*. № 2, pp. 83–89. [in Ukr.].
5. Katerynychuk, K. V. (2021) Problemy vyznachennya ponyattya «shkoda zdorovyu osoby» u

proiekti Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Problems of defining the concept of «damage to a person's health» in the draft of the Criminal Code of Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya : Yurydychni nauky*. Vol. 32 (71). № 1, pp. 95–99. [in Ukr.].

6. Katerynychuk, K. V. (2021) Problemy vykorystannia terminu «kalitstvo statevykh orhaniv» u proiekti ta Kryminalnomu kodeksi Ukrainy [Problems of using the term «genital mutilation» in the project and the Criminal Code of Ukraine]. *Hromadyske suspilstvo yak chynnyk modernizatsyi suchasnoyi derzhavy : mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 20 kvit. 2021 r.)*. Kyiv : Kyivskyi rehionalnyi tsentr NAPrN Ukrainy, 2021, pp. 227–229. [in Ukr.].

7. Katerynychuk, K. V. (2021) Okremi pytannia terminolohii proiektu Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. Problemy vprovadzhennia novoho Kryminalnoho kodeksu u pravovu systemu Ukrainy [Separate issues of the terminology of the draft Criminal Code of Ukraine. Problems of introducing the new Criminal Code into the legal system of Ukraine] : *materialy Mizhnar. Nauk. konf. (m. Kharkiv, 7 kvit. 2021 r.)*. Kharkiv : Pravo, pp. 66–68. [in Ukr.].

8. Katerynychuk, K. V. (2022) Problemy vyznachennya «strazhdannya» v proiekti Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. *Naukovi chytannya, prysviacheni pamyati profesora T. A. Denysovoyi [Problems of defining «suffering» in the draft Criminal Code of Ukraine] : zb. materialiv (m. Zaporizhzhia, 10 berez. 2022 r.)*. Zaporizhzhia : KPU, pp. 176–177. [in Ukr.].

9. Rymyskyi statut mizhnarodnoho kryminalnoho sudu vid 17.07.1998. [The Rome Statute of the International Criminal Court of July 17, 1998]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588?lang=uk#top. [in Ukr.].

10. Studopediya. Vasha shkolopediya [Studopedia. Your scholopedia]. URL : https://studopedia.com.ua/1_280697_funktsionalnist.html. [in Ukr.].

11. Hryhorovych, A. H., Hryhorovych, V. H. Otsiniuvannia yakosti skhovyshcha danykh na osnovi nenormalizovanykh vidnoshen [Data warehouse quality assessment based on non-normalized relations]. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/7-1.pdf>. [in Ukr.].

12. Slovyk ukrayinskoyi movy. Akademichnyy tлумachnyy slovyk (1970–1980) [Dictionary of the Ukrainian language. Academic explanatory dictionary (1970–1980)]. URL : <http://sum.in.ua/s/zhyttjedijalnistj>, [in Ukr.].

13. Portal ukrayinskoyi movy ta kultury [Ukrainian language and culture portal]. Slovyk.ua. URL : <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D1%82%D1%8F%D0%B6%D0%BA%D0%B8%D0%B9> [in Ukr.].

ABSTRACT

Kateryna Katerynychuk. Development of criminal law provisions on health care under the Criminal Code of Ukraine. The article is devoted to the coverage of topical issues that regulate the peculiarities of criminal liability for the use of violence that is criminal offenses that cause consequences in the form of harm to human health. The article analyzes the provisions of the Constitution of Ukraine which define the highest social value – human life and health. The article examines the national legislation in terms of criminal offenses against a person's health and highlights the problematic issues that are currently present in the current legislation. Substantively, Section II of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine in terms of criminal offenses against human health remained without significant changes. However, many questions remain unexplored today. Some norms of the Criminal Code of Ukraine which require comprehensive study of criminal liability for criminal offenses against human health remain outside the attention of domestic scientists.

That's why at the moment active work is underway to develop a draft law of Ukraine on criminal liability – the Criminal Code of Ukraine which reflects the provisions of the Basic Law of Ukraine as much as possible. Separately, the peculiarities of some definitions, terms and categories used by the developers of the draft Criminal Code of Ukraine were analyzed and briefly described. It is determined that at present it is appropriate to unify this project as much as possible.

Today, the developers of the draft Criminal Code of Ukraine and the society face an extremely difficult task – the adoption of new legislation on criminal liability the provisions of which won't contradict each other as well as domestic and international legislation.

Keywords: law, legislation, European Union, Ukraine, standards, draft Criminal Code of Ukraine.